

Zhaneta St. Georgieva-Panayotova,

SECURITY SYSTEMS IN THE COMMERCIAL BANKS

Zhaneta St. Georgieva-Panayotova

Konstantin Preslavsky University of Shumen, Faculty of Technical Sciences, Department "Management of Security Systems", janeta.st.georgieva@gmail.com

Abstract: *The need to manage and evaluate risk is largely dictated by the need to give assurance to the bank's shareholders that its activities are within reasonable risk levels and their interests as owners are protected. Regardless of the nature of the investment, the profit and the effect of the investment, timely and objective reporting information, as well as the lawfulness and compliance with the legal provisions are of major advantage for the investor.*

Keywords: *Security systems, Risk management*

СИСТЕМАТА ЗА СИГУРНОСТ В ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ

Жанета Ст. Георгиева-Панайотова

Въведение

С развитието и налагането на дадена финансова институция на банковия пазар, риск апетита ѝ неимоверно бързо нараства. Ефективното управление на риска гарантира запазване на доходността на банката и същевременно води до повишаване на качеството на предлаганите от нея услуги и продукти. Изграждането на система за сигурност е провокирано от необходимостта от защита на организацията в частност, както и на интересите на нейните клиенти и служители.

Структурирането на звената за сигурност в банките изисква на първо място да дефинираме понятията сигурност и риск.

Изложение

Сигурност в енциклопедичният речник е "спокойно душевно състояние на онзи, който смята, че няма нищо, от което да се страхува". Сигурността може да бъде разгледана като състояние на отсъствие на страх или липса на риск от настъпване на нежелано събитие.

Думата "риск" произхожда от латинското "risicare" и означава решавам. Терминът "риск" започва да се употребява през средновековието. Преди това хората свързвали опасностите и бъдещи събития със суеверните вярвания и въздействието на "висши сили". Употребата на думата риск започва да се употребява по-масово едва когато за хората осъзнават отговорността си от вземането на дадено решение. В тълковния речник рискът е определен като "възможна опасност", негови синоними са угроза, заплаха, опасност, несигурност, фаталност, шанс, късмет, отговорност, вероятност, случайност, съдба.

Рискът се явява следствие от решенията на субекта, който прави своя избор и преценява вероятността от настъпване на дадени събития, както и размера на последствията от тяхното настъпване. Рискът е потенциална, числено измерима вероятност от настъпване на загуба, щета, неосъществяване на печалба и т.н. Неопределеността е специфична характеристика на понятието

"риск". При състояние на "риск" съществува възможност за възникване на нежелани ситуации или последици от реализацията на предприети решения.

Необходимостта от управление и оценка на риска е продиктувана до голяма степен от потребността да бъде дадена увереност на акционерите на банката, че осъществяването на дейността ѝ е в разумни нива на риск и техните интереси като собственици са защитени. Независимо от характера на инвестицията, основен прѳевес за инвеститора имат печалбата и ефекта от вложението, навременната и обективна отчетна информация, също така правомерността и съблюдаването на законовите разпоредби.

Дейността на системата за сигурност на банките, гарантира набавянето и анализа на необходимата икономическа информация, установяване на несъответствията, предприемането на незабавни коригиращи действия, и стартиране на дейности за превантивен контрол с цел недопускането на повторно настъпване на рисково събитие.

Звената за вътрешна сигурност и контрол, базират дейността си прилагайки основно два подхода на действие - традиционен или риск-ориентиран.

И при двата подхода се изисква детайлно познаване и прилагане на нормативните изисквания за осъществяване дейността на търговската банка, познаване и оценка на риска и прилагане на адекватни мерки за снижаване на последствията от настъпване на рисково събитие

При традиционния подход се следи да не бъдат нарушени основни изисквания в приложимото законодателство, стремеж към ефективност на структурите за вътрешна сигурност и даване на увереност на ръководството, че дейността на банката се осъществява в разумни от гледна точка на риска граници.

Извършват се проверки на извадков принцип на отделни операции от различен тип и съществени в различни клонове на банката /териториално разграничени/.

Целта е да се гарантира спазването на законовите изисквания на дадена операция и прилагането на вътрешни методики и процедури, одобрени от конкретната банка.

При този подход обикновено банката приема предварително регламент за дейността на системата за вътрешна сигурност, одобрява процедури за работа и формуляри на документите, отразяващи дейността на звеното. Регламентирани са правомощията на служителите по сигурността.

Във връзка с осъществяването на дейността си звената по сигурността имат ясна визия за техническата си обезпеченост с компютърна и друга специализирана техника, както и план за нейната автоматизация и надграждане във връзка с развитието на технологиите, и потребностите от прилагане на иновации в областта на сигурността.

В резюме традиционния подход гарантира прилагането на законовите разпоредби, спазване изискванията на вътрешните норми и методики на банката и подпомага управлението на риска от страна на висшия мениджмънт, предоставяйки му точна и проверена отчетна информация за оперативната дейност. Преодоляването на кризи се осъществява прилагайки предварително одобрени модели и процедури за противодействие на риска.

Риск-ориентираният модел включва проучване и анализ на всяка рискова ситуация и събитие в конкретната банка. Дава се определение на рисковите събития и се набелязват обектите, които следва да бъдат одитирани в процеса на осъществяване на ежедневната дейност на банката, както и се дефинират факторите, обуславящи вероятността от настъпване на рисково събитие. Всеки потенциален обект на проверка, следва да има извършен анализ и присъден рейтинг/ниво/ на риск. Структурата по сигурността, приема методика за оценка на рисковете, определя нивата на риск и изготвя програма за дейността /предимно се планира на годишна база/. Утвърдените от ръководството методика и годишен план, се обсъждат и свеждат до знанието на всеки един служител.

Обект на одит са както материални/ сгради, техника, специализирано оборудване и др./, така и нематериални активи като право на ползване на земи и сгради, лицензи, стандарти по качество и т.н. Акцент при одита имат основните предлагани от банките услуги и продукти, обуславящи основния паричен поток, както и всички съпътстващи дейности като контактите с клиентите във връзка с промотиране на нови продукти, привличане на нови клиенти и капитали, както и предоставяните чрез използването на технологии продукти и услуги.

В управлението на финансовите институции е изградена ясно изразена структура на функциониране /организационна система/, в която дейността, взаимовръзките между отделните структурни единици и различните нива, са регламентирани, както и информационния поток и нивата на достъп до информация. Стъпвайки на тази организационна база, звеното за сигурност има за цел да внедри работеща система, съобразена с особеностите на конкретната банка и прилагайки гъвкав подход, да осъществява контрол на риска, основан на анализ на всяко настъпило рисково събитие.

При риск-ориентираният подход познатите дефиниции за риск и методите за преодоляването му, следва да бъдат прилагани при възможност, но за всяко събитие извън гореспоменатите се прави индивидуален анализ и се търси адекватно снижаващо риска действие. Това е обусловено от факта, че финансовата среда в глобален мащаб е една от най-динамично развиващата се и в технологичен и социален аспект. Всяка иновация води след себе си както ползи от прилагането ѝ, така и създава предпоставки за риск, които следва да бъдат предвидени и на които трябва да се противодейства.

Добре работещата системата за сигурност гарантира създаването на бази данни с достоверна информация за характера и степента на рисковите събития, прилагането на ясни и точни процедури, регламентиращи работния процес по видове операции и направления, данни от системите за мониторинг, както и постоянен контрол върху документооборота в банковите институции.

Изводи

Динамиката на риск-ориентираният подход ни дава увереност за по-добрата адаптивност на метода и гарантира неговата всеобхватност. Възможността да се вземат адекватни и навременни мерки за справяне с проблеми и да се променят условията за работа и оценка на риска, спомага за постигане на синхрон както с целите на организацията /в частност банката/, така и с запазване и защитаване на интересите на акционерите, клиентите и служителите.

Прилагането на високотехнологични иновативни системи за наблюдение, ранно известяване и превенция на злоупотреби е до голяма степен ключово за недопускането на критични събития и минимизиране на финансови загуби. Ефективността на търговските банки, се свързва до голяма степен с присъден висок финансов рейтинг, постигната нетна печалба, добрата репутация, но също така и с не по-маловажно значение е нейната устойчивост на външни и вътрешни операционни рискове и способността на организацията да се справя с тях, претърпявайки минимални загуби.

References

1. Управление дейността на търговския банк, под ред. О.И.Лаврушина.М : Юристъ, 2005
2. Ong M.K.Internal credit risk Models. Capital Allocation and Performance Management. London : Risk Books, 1999
3. The Joint Forum "Operational risk transfer across financial sectors" August 2003.